

1 PÊTURU

Inúxoti koyuhópeti páhoe Pêturu

Enepora koyuhópeti, hane pahúkokono mekúke xapa xâne ya po'ihiko poké'e koitóponovoti kotíveti vo'oku kutípea Jesus.

Êno ihíkaxovati ra emo'u Itukó'oviti po'okoâti itúkeovo pítivokona Róma óvo ne Pêturu yutoxôa ra koyuhópeti, itea ako ponó íxa xoko koati íha ne pítivóko. Íhaxoa Mbabílonea, kuteâti koeku yútoe xoko 5.13, vo'oku itúkeovo ihâe kixo'êkoti pítivóko óvoku xâne ikoítoponoati kotíveti ne xanena Itukó'oviti mekúke. Anêkomaka xoko Apokalípisi 18 kuteâti.

Vo'oku itúkeovo kotívetihiko vékoku neko xâne, opósikoa Pêturu kouhepekopea isóneu, koane huvó'oxea píheane tumúne kóxuna'ixeovo hókea Jesus. Koyúhoinoamaka itúkeovo hixopókonoti motovâti iyúseyea kaná'uyeaxo ne kúveovo Jesus. Ina exókoamaka itúkeovo Kristu inuxô koítoponeovo kotíveti ya utíke, koane itúkeovo koati vékokunemaka uhá koeti úti, uti hokoti Vúnae. Ixíko'okoamaka kónokea itúkeahiko únati, motovâti iháyu'ikeokono ne iha Itukó'oviti vo'ókuke. Enepora yutoéti, huvó'oxoa neko xanéhiko puyákoponeova okóvo ne nókone kó'iyea ya koeku itúkeovohiko koítovone Itukó'oviti.

Turi yútoe

¹ Yundóxinopinoe, undi Pêturu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u. Mbahúkinopeanoe ra

koyuhópeti, itínoe noívokoe Itukó'oviti tahinehí koêti ya po'íkehiko poké'e. Énomone ya Póntu, Ngalásea, Kapadósea, Âzea yoko Mbítinea.

² Itínoe koati noívokoepono Itukó'oviti, Ha'a ûti, kuteâtimaka koeku ahá'inopinoo ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum. Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itukópinoe háxaepono xoko Itukó'oviti, kutí'inoko kitípoti Jesus Kristu koane sesa'ípotine yane itína ovokóvoti ya kuruhúke.

Kaúkapainapeanoe Itukó'oviti ne hána'iti seánakovi koane úhepeti isoneûti ukeâti xokóyoke.

Motókea iháyu'ikeokono Itukó'oviti vo'oku seánakovi xoko Xe'éxa

³ Koati motokeâti iháyu'ikeokono ne Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu. Yane hána'iti seánakovi, ikó'inamakopovi koane poréxovimaka kúxoixone ûti xokóyoke ákoti itukapu kuxohí kixonéti, vo'oku exépukepeane ne Jesus Kristu ukópea xapa ivokóvoti.

⁴ Énomone ápeino kouánaepinovi Itukó'oviti, poréxopovikemo seapáne ûti xokóyoke. Yoko haina kixovókuti motovâti ipúpa'ixea nê'e. Ákomaka motovâti ikópiti'ikea. Ákomakamo itáhinea. Ú'una kíxoixinopeanoe Itukó'oviti xokóyoke,

⁵ itínoe kókoyono kixonéti xunákoke Itukó'oviti koeku kívivoa, motovâti yenópi xokóyoke. Enepono vonópea xokóyoke, kouésexoane Itukó'oviti nókone kó'iyea, itea poéhane ya hunókokuke uhá koeti koekúti ínamo simâpu kaxéna.

⁶ Énomone aélokeino yokóvo upánini ikáxu'iyeeamea yokóvo kó'oyene, vo'ókuke ra ákoti tópi kó'iyeeovoku

tiú'iti koekúti simópiti. Itea enepone víki tiú'itike koekúti, ákomo áxu'ikene, hú koetímo.

⁷ Koati hixepókonoti kívivoxo Itukó'oviti kutí'inoke simópiti ra tiú'itinoe koekúti. Muhíkova ôro, koekúti apêti hunókoku unáko, kónoko vékea yúkuke motovâti uké'epea ánahi. Ínapoxo hako motokêa kíkikononeye koeku kívivo Itukó'oviti. Konókotimaka hixépikono, maka iyúseane itíkivonoe koati kuvóvoti Itukó'oviti. Yoko teru'úxa uhá koêti, ákoti yaukárapu ikíni, koati únatimo kêku. Yupihóvotimo anú'ukea unako koati únati ôro ákoti ánahi ne unáko kêkumo. Vo'oku aukárapu Kristu, iheyú'ikokonotimo. Itímakamo teyonéti koane kahaná'iuti, vo'oku itíkivo koati kuvovâti.

⁸ Ako neixiku Jesus, itea kóyeane ákoyea omótova yokóvo. Ako ínixeá koêku kó'oyene, itea kóyeane kitípi. Énomone kutí'ino apêti hána'iti elókeko yokóvo, ákoti itoâti kayúmaka koêku, vo'oku yupíheovo hána'iko úhepeyea neko elókeko yokóvo.

⁹ Yoko enepone yehópo, itépononemo koeku kívivo Itukó'oviti, énomone ne apéyeati ákotinemo hunókoku ya xokóyoke.

¹⁰ Enepora kasása'ikopeovi Itukó'oviti kutí'inoke vopâtimo xokóyoke, êno yúmo'ixeova éxea koêku ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Êno itúkinoahiko isóneu, kaha'âti éxea koêku. Vo'oku êno káxe tumúneke ápepe neko koekúti, poréxoane Itukó'oviti ne porófetahiko koyúhoyea koêkumo. Énomone neko hána'iti seánakovi Itukó'oviti simo'óvitine kó'oyene.

¹¹ Êno opósi'ixeahiko porófeta éxea ápeyeakumo, koane koêkumo neko koekúti éxokoake Sasá'iti

Omíxone Kristu ovâti xokóyoke, enepo koyuhó'inoahiko koeku koítóponeovomo kotíveti ne Kristu tumúneke kaxena ápepe, koánemaka ne kixókonoku iháyu'ikeekonomo ikénépoke.

¹² Enepora ihíkavoti námoe porófetahiko, éxokoa Itukó'oviti ákoyea itúkapu vo'ókukehiko, itea itúkeovo ve'ókukeno, itínoe apêti kó'oyene, koyúhoinoahiko ne koekúti. Yoko énomone ra némoenoe kó'oyene xokóyoke ne koyuhó'inopeati ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus, enepohikone koyuhó'inopeati ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoe Itukó'oviti ukeâti vanúke. Muhíkova ánuhiko ya vanúke, yúmo'ixova éxea koêku.

Kahá'ainovea Itukó'oviti vitúkeovo sasá'iti

¹³ Hukínóvoti ngó'iyea, itúkapu iyukóvoti ne iséneu. Itíkapumaka éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hara itíka kíxoixone ákoti kurikâ iséneu kíxoixi, enepone hána'iti seánakopi Itukó'oviti kousexinopikemo yaneko káxe aukápapu Jesus Kristu.

¹⁴ Koeku itíkopivonoe kutípoti Itukó'oviti, hákonenoe itíko váhere koekúti kuteâti koêku yâha itíki yanekôyoke avô'o yexânoe ne emo'u Itukó'oviti.

¹⁵ Itea itíkapunoe sasá'iti ya uhá koeti kixeku itíkivo, kuteâtimaka koeku Itukó'oviti, enepone ihaxíkopitinoe héki.

¹⁶ Vo'oku hara koe yúho emó'uke: “Itíkapunoe sasá'iti, vo'oku undi sasá'iti” kôe.

¹⁷ Enepo itikónoe orásaum, koati “Pai” kixeâti ne Itukó'oviti, enepone exókopatimo yonópoku ne póhutihiko xâne vo'oku kixoku itúkeovo. Yoko ákomo iteôvati ne Itukó'oviti, vo'oku ako xâne

payásoti nonékuke. Yusikóneikopo tíyinoe Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo yâye yara poké'e, itínoe pohu vekó keâti ra kúveu mêum, ákoti itukapu koati yóvokunenoeye,

18 yexoâtimaka ákoyea itúkapu koekúti kuteâti ôro, áko'o péhu ákoti ahikápu yónoku itóponone, veínoa Itukó'oviti itúkea ésa'i koíteovopi, veyopópinoe yane kúxoti kixeku itíkivo ákoti apáhuina únati koekúti omínopike, enepone itukeôvoti yéxone xoko yoxúnoekene.

19 Itea hane veínoa Itukó'oviti koíteovopinoe, itina Kristu yupihóvoti unáko, enepone kuteâti koêku itina koati únati xe'exa su'ûso, ákoti óvaku kopít'iyea, enepo itukókono ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i itúyoepa pahúnevo xâne yara poké'e.

20 Yoko tumúneke ápeyea ra kúveu mêum, kóusokone isóneu ne Itukó'oviti kó'iyeane moye ne Kristu, itea ínati pahukínovea yara koeku kó'oyene koeku yé'exeovone hunókoku uhá koeti koekúti.

21 Koati vo'oku Jesus kivínovonoe Itukó'oviti, enepone koexépukopati ukópea xapa ivokóvoti, enepone porexoâtimaka itúkeovo hána'iti ihayú'iuti. Yane koati Itukó'oviti kivóvonoe, enepone úkeakumaka ne hána'iti kíxoixone, yéxone kóusokeovomo.

22 Koeku sesá'ipinenoe yane kitípi ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane koeku itúkeovo kaná'uti ne ákoyeamaka omótoвокoko yokóvo, ákoti itíkaheapunoe, heru'ó íxeakopo xináko ákoyea omótoвокoko yokóvo.

23 Vo'oku enepone inémapi ikéneke Itukó'oviti, haina itukeinopi xâne yara kúveu mêum, ínapo áva

hunókoku. Itea koati itínoe eho emo'u Itukó'oviti, enepone apêti xunáko ikó'inamakopea xâne. Yoko koati kóyekutinemo ne emó'u ákotinemo uké'eyeaku, ²⁴ kuteâtimaka kó'iyea ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Uhá koeti xâne, hane koéneye hí'e ya mêm. Kúteanemaka koeku uhá koeti itóponone xâne itúkea, enepone iháyu'ikinokonoke, kutí koe hiu hí'e. Enepone hí'e, ako oríko movóhiyea yane ikorókovotine hîu,

²⁵ itea ákomo uké'eyeaku ne emo'u Itukó'oviti” kôe. *Izâiya 40.6-8*

Yoko énomone ne emo'úti simópitinoe, enepone inámati ihíkavvoti koyúhoti koeku Vúnae.

2

Íhokokono mopô, poéheve péti ne Jesus

¹ Kiríkapaikopo uhá koeti váhere ítikeino po'ínuhiko xâne, yoko simíkikixi, koane ítikoheyivo, yoko poé'aino iséneu po'ínuhiko xâne vo'oku íyekivoa ítukevo, koánemaka ne ihéki po'ínuhiko xâne.

² Kuteâti koeku inámatiko kalivôno opósi'ixea óhika, íxeanemakaye ne emo'u Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati kínati leite ákoti ánahi, koxunákopitinoe ikéneke Vúnae, kutí'inoke itepónotimo uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, enepone kutí'inoke koitóvopitinoe.

³ Énomone yákoeneye, itukovo koati kaná'uti ikéna'uxi xikóyoke ne hána'iti seánakovi Vúnae.

⁴ Yahí'akapanoe ne Jesus, enepone kutí koeti inúxoti mopô imonéti poéheveke péti, ya koeku ítúkeovo poéheve kutípone úti. Eneponê'e, ínixoá

xanéhiko yara kúveu mêmum ákoyea itúkovokeye. Itea koati noívokoe Itukó'oviti nê'e, koane ínixoamaka Itukó'oviti yupíheovo unáko.

⁵ Kene itínoemaka kutí koeti mopôî ipóvoti ya xoko kutí koeti sasá'iti péti, koéxepoe Itukó'oviti, yóvoku itíki sasá'iti ítuke Itukó'oviti, motovâti ápeyea sasá'iti iké'iparaxoke Itukó'oviti ákoti akutêa ne hó'openohiko oró'oeti mekúke. Yoko koati vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu ínixeamo Itukó'oviti unako koêku ne íperaxike.

⁶ Énomonemaka kuteâti koeku yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Xapákuke njanéna ya Síyaum injíkoa ne ínrixone mopôî, koati turíxeovoku uhá koeti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôî turíxeokonoke péti. Eneponê'e, koati noívangoe, yupihóvotimaka unáko. Epó'oxo koêkuti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe. *Izâiya 28.16*

⁷ Koati yupihóvoti unáko xikóyoke nê'e, itínoe kutipoâti, itea ya xokóyoke ne ákoti akutípoa, hara kó'inoa, kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti:

“Enepone mopôî noívokoxine xanéhiko itúkoti péti, ainovó kôe énomone itukóvoxo turíxeovoku uhá koêti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôî turíxeokonoke péti” kôe. *Sâramu 118.22*

⁸ Ina koemáka po'íke:

“Enepora mopôî, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroe” koémaka. *Izâiya 8.14-15*

Itopó kixínokonoke xâne vo'oku ákoyea akútipo emó'u Itukó'oviti. Yoko íkorokeokono itukóvo íkuinoake Itukó'oviti ne koetíneye isóneu.

9 Itea ako yákoenenoeye. Koáhati itínenoe háxaepo Itukó'oviti itúkeovo xanéna. Itínoemaka ko'ítuketi sasá'iti ítuke Itukó'oviti kuteâti koêku ne sasedótihiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti mekúke. Itínoemaka sasá'iti xâne natíxoku Itukó'oviti. Koati itínenoe poréxopino Itukó'oviti ésa'i itúkeovo xanéna, maka yokóyuhoane xapákuke xâne koêku ne koati êno hána'iti ihayú'iuti kixóvoku Vúnae, enepone veyopópiti ya hahákutike, iyonópopiti xoko êno uhé'ekoti uhapú'iti ovâti xokóyoke.

10 Yoko haina itínoe xanena Itukó'oviti yanekôyoke, itea itíponenoe kó'oyene. Yanekôyoke haina itínoe kóseanane, itea kó'oyene itóponopinoe hána'iti seánakopi ne Itukó'oviti.

Konókoti póneovo kixoku itúkeovo ne xâne hokoti Jesus

11 Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku itíkivonoe xâne pohu vekó koâti ra kúveu mêum, ákoti itukapu peké'exa, injíko'okopinoe ákoyea itika váhere úhepune miûyo. Vo'oku enepônê'e, koati okópoti inámapoti kópoku ikéneke Itukó'oviti.

12 Konókoti péninoe kixeku itíkivo xapákuke xâne kîrivokoevo ákoti êxa Itukó'oviti. Yanê'e, koêkuti okopópiti koyúhoti itíkivo váhere xâne, noixoâtimo ponóvoko ne kixeku itíkivo, koane konokoâtimo iháyu'ikea Itukó'oviti yaneko káxe exákapeane pahúnevohiko.

13 Koati ahá'inopinoe Vúnae Jesus Kristu ákoyea kepáyasakinapu koêkuti payásoti apêti xunáko pahúkea xapa xâne yara kúveu mêum, yusíkoti itúkeovo koati payásoti nâti, áko'o

¹⁴ yusíkoti itúkeovo páhoehiko nâti éxea koeku ûti, yoko ipíhoponea vaheréxoti ítuke, koane iháyu'ikea ponóvoti kixoku itúkeovo.

¹⁵ Vo'oku koati ahá'inopinoe Itukó'oviti itíki únati, motovâti ákoyea évekinopiku emó'u ne xâne ákoti isóneu, enepone áhatimaka koyúhoyea isóneunoa ne koekútihiko ákoti koati éxea koêku.

¹⁶ Kaná'uti keítivokono ya pehúnevo, itea enepone koíteovopi Itukó'oviti, haina ípe'onexivoke itíki váhere. Ako kalíhuina, itea konókoti péni kixeku itíkivo vo'oku itínoe ovoxe Itukó'oviti.

¹⁷ Tiya uhá koeti xâne. Hako motovâ yokóvo ne po'ínu ûti xoko Kristu. Tiyámaka Itukó'oviti koánemaka natina ûti.

Konókoti hókea uti kixóvoku Kristu ya vékea tiú'iti koekúti

¹⁸ Itínoe ahinoêti, tiya pétarauxa. Hako ke-payásokinova, haina póhutine itukapu itípakovoti yoko itúpa'ikoti, itea koánemaka itukapu váhere xâne nê'e.

¹⁹ Enepo itêa ne váhere kixékonoku ákoti yévitikokonoke, yexoâti itúkeovo ahá'inopi Itukó'oviti, inixoâtimo Itukó'oviti unako kêku.

²⁰ Itea enepo itukapu ésa'i váhere ítike ne keítoponivo kotíveti, yusíkoti sikovó ké'iyi iteâti uhá koêti, itea kóyeane ákoyeamo ihayú'ikopiti vo'ókuke. Kene itukovo keítóponovoti kotíveti vo'oku itíki únati, iteâtimaka uhá koêti ákoti imaxovó ixêa, hainápo koati inixoâtimo Itukó'oviti unako kêku.

²¹ Yoko koati énomone ne ahá'inopinoe Itukó'oviti iháxikinopike héki. Vo'oku koítóponovomaka kotíveti ne Kristu yaneko ahe'ókopinoe ya

mani ipiheponikono, itukínopitinoe hékone, kaha'aínopitinoemaka kó'iyeaneye kixeku itíkivo.

²² Eneponê'e, ako váhere ítuke, koane ako ápahuina semekénovo'iti ipuhíkeati pahákuke.

²³ Enepo apê vaheréxinoati yûho, ako aúkapina váhere emo'úti. Koane enepo apê ikoítoponoati kotíveti, ako ixomo íkama emó'u itúkopinoamo ésa'i, itea kurí'okopovo Itukó'oviti, enepone kotíxoti xâne ponóvoti kixoku ítúkeovo, koane ipihóponoati ne vaheréxoti ítuke.

²⁴ Koati namukópati Jesus ne pahúnevo úti, porexópeati ésa'i koxé'uke koeku kurúhuxeokono, motovâti uké'exopea xunako pahunévoti xoko úti, motovâtimaka ítúkeovo ainóvoti ponóvoti koekúti vitúko nonékuke Itukó'oviti. Koati vo'oku óko'okeovo Jesus ya kuruhúke kutí'inoke itévoti.

²⁵ Vo'oku itínoe kutí koeti su'ûso yómoti píhoheya yanekôyoke. Itea kó'oyene kiríkopone píheheyi, koane hekópotine Jesus, enepone éxoti kátarakeopi, inuxínopitinoe kuteâti koeku únati koyónoti su'ûso, enepone kókoyono kixoíxopitinoemaka ikéneke.

3

Enékeake Pêturu ne ko'ímati yoko koyénoti

¹ Itínoe sêno ko'ímati, kuteâti yunzó'inoameku ne po'ínuhiko xâne, énomonemaka koéneye ra yunzó'inopinoe. Hako kepayásokinova ne îme, itea tíya, maka enepo áva xepákukenoé apêti îma ákoti akutípo emo'u Itukó'oviti, itúkapu vo'oku kixeku itíkivo kutí'inoke kutípotimo Itukó'oviti, ákoti yokonókoa ápeya yihó'inoa,

² vo'oku noixoâtimo ne ponóvoti kixeku itíkivo, yoko itíkivo koati teyoti îma.

³ Koane enepone iyéyonevo, itínoe sêno, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti koati uhé'ekoti ikéhi yoko iké'itukexi iyoyónevoti ôro, koánemaka uhé'ekoti ípevo.

⁴ Itea hane itíka kouhé'ekopiti itípenevo. Vo'oku enepone úhe'ene sêno kuteâti asako omíxone koane itípanevo, ákomo uké'eyeaku nê'e. Yoko énomonemaka ínixo Itukó'oviti yupíheovo unáko.

⁵ Énomonemaka itúko exókeko ne senóhiko teyoti Itukó'oviti mekúke, enepohikone apêtimaka kúxoixone xoko Itukó'oviti. Aínovo ákoti kapayásakinapu îma koane teyoâti.

⁶ Énomone koéneye Sâra, yeno Ábraum mekúke. Koati kutípoti îma nê'e. “Unaém” kíxoa. Epó'oxo kuteâti kixoku itúkeovo ne Sâra, énomonemaka kénoeeye koeku péni kixeku itíkivo, koane ákoyea píkene ya uhá koeti tiú'iti koekúti simópiti.

⁷ Kene itínoe hóyeno koyénoti, konókoti yéxi ítipa'iki yîno ya koeku kemúxoneyikoko, puyakóvatimaka yokóvo ákoyea akútea xunako hóyeno ne sêno, koánemaka vo'oku kutikokó ké'iyinoe itíkivo ko'ipâрати ne apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti ya hána'iti seánakopike. Énomone yákoeneye, maka hákone itopâti ne yorásauna.

Konókoti ákoyea kapáyasakinapukoko ne hokoti Jesus

⁸ Tumúneke únzexea ra yúndoe, hara injíko'okopinoe: Ópoehane yónoku iséneu ikéneke Kristu ákoti ihaxákeakaka iséneu, koane yokóseanakoko. Hákomaka motovókoko yokóvo. Itupa'ii íxekaka, koane hákomaka kepayásakinovokoko.

⁹ Hako itikópinoa ésa'i áva vahe réxinopiti ítuke itukovo yûho, ítea ítíkapina únati, vo'oku énomone kahá'ainopinoe Itukó'oviti, iháxikinopikenoemaka héki. Énomonemakamo kutí'inoke nemukópoti únatinoe koekúti ukeâti ya xokóyoke,

¹⁰ kuteâtimaka koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku:

“Enepone xâne kahá'ati unátiyea kóyeku yara kúveu mêum koane elókeyea okóvo itukovo káxe, konókoti éxea sayá'ikopea yûho, maka hákone vahe réxo emó'u xapa xâne, koane hákonemaka ipuhíkea semekénovo'iti pahákuke.

¹¹ Konókotimaka ahíkuxeova ne váhere kixovókuti koane ítúkea únati. Konókotimaka opósikea óvoheixea kásatike isoneûti, koane kóxuna'ixeovo ítóponea.

¹² Vo'oku anêko uke Itukó'oviti koyonoâti ne ponóvoti kixoku ítúkeovo, koane usó kóyemaka kámokenoyea koêkuti épemonehiko xokóyoke. Itea ako aúnati isóneunoa Itukó'oviti ne ítúkoti váhere”
Sâramu 34.12-16

¹³ Itukovo yixóvoteoxo ítíki únati, ápeikopo motovâti koésayu'ixeopinoe?

¹⁴ Muhíkova áva íkoítotonopiti kotíveti vo'oku ítíki únati, kóyea nemo unátiyea kêku ikéneke Itukó'oviti. Hákonoe kopo pikêa. Hákomaka pipokéxo iséneu vo'ókuke,

¹⁵ itea kirí'akapunoe Kristu, perexoâti ítúkeovo énomone exô kêku. Usó yákoyemaka yéxoki uhá koeti xâne epemó'ikopeati ápeinoke ne kuxonéti kíxoixone xoko Vúnae, yéxone kousokeovomo.

16 Itea konókoti ítipa'iki yane yimópike, koane yéxokivo ítíkivo teyoti po'ínuhiko. Konókotimaka sasá'iyea iséneu, yexoâti ákoyea ítikaheapu nonékuke Itukó'oviti. Yanê'e, enepo áva itukóheoti kêku koyúhoti ítíkivonoe váhere xâne, hána'itimo téyapana vo'ókuke ne únati kixeku ítíkivo koeku héki Kristu.

17 Vo'oku unatíne íkeitoponikono kotíveti vo'oku únati ítike, itukápuxo énomone ne ahá'inopi Itukó'oviti, yane ítúkeovo keitóponovoti kotíveti vo'oku ápeyea váhere ítike.

18 Yoko énomonemaka koéneye Kristu yaneko ivókeovoku. Yoko poéha ivókovo. Koati úsotine itukéti ne ítuke. Ákone káyuixa poréxopea ésa'i pahúnevo úti. Koati ponóvoti kixoku ítúkeovo nê'e, ivokínovati ne ákoti oponóvo ítuke, mihe'ókinovitimaka voxéne vahí'okeovo Itukó'oviti. Kaná'uti ivókeovo yanekôyo koeku ítúkeovo xâne yara kúveu mêum apêti mûyo kuteâtimaka úti, itea exépukopo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

19 Koatímaka xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti véko yaneko píheakumaka xapa ivokínevotihiko. Énomone yaneko ikámoponoamaka Jesus ne áha koyúhopoinoahiko yane óvoheixokuhiko xoko ákoyeaku omótova ipúhikopea.

20 Yoko enepohikonekôyo, aínovone ákoti akutípo yuhu Itukó'oviti nóvo, akô'o imáxapa Itukó'oviti kúxoixea kuríkopeahiko váhere ítuke ya kaxénake Nôe, enepo itukôa ne hána'iti vatéke, kayápaé úne mekúke. Ako axú'ina xâne ítóvoti yanekôyo yane vatéke. Pohu oitu koe iteôvati ne vaherévokoti koeku iyápakea yane êno úne.

21 Yoko enepone kixoku koíteovokonohiko, koati kixo'êkinoviti áhikeovo xâne ikéneke Kristu, kuteâti

koeku enepone kasása'ikikono kó'oyene. Itea enepone kasása'ikeokono uti kó'oyene, haîna ne ihómuyo koxé'u ûti, itea koati kixo'êkoti vépemeane Itukó'oviti kasása'ikopea visóneu vo'oku ítuke Jesus Kristu exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti.

²² Yoko pihopóne Jesus vanúkeke, éxopeke Itukó'oviti ovópo, koeku ítúkeovo hána'iti kapáyasokone Itukó'oviti, koane éxea koeku ánjuhiko koane uhá koeti po'ínuhiko payásoti yoko tutíyehiko apêti xunáko pahúkea, koêkuti pahúkoku.

4

Inámati kixoku ítúkeovo ne hokoti Jesus

¹ Vo'oku koítoponeovo kotíveti ne Kristu koxé'uke, énomonemaka ákoeneye iséneu usó kéyeyi keítponivo kotíveti, kuteâti koeku Vúnae. Vo'oku koêkuti koitóponovoti kotíveti koxé'uke, ákone sikovó ákoe pahunévotike.

² Énomone yákoeneye, koêkuikomo yóvi yara kúveu mêum, maka hákone itikôa ne váhere úhepune miûyo, itea ítúkapune ahá'inopi Itukó'oviti ítíko.

³ Vo'oku enóne ítíki váhere yanekôyoke, kuteâti ítúkovo ke ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti. Énomone ne sikovó ké'iyi ítíki váhere úhepune miûyo, yoko kepíneyi xâne ákoti itukapu koati míxone, koáne ne kehíhiyi yoko pepokehí kíxi ítíkivo. Kúteanemaka ne yetorehí ké'iyi xapa ayuítí vo'oku yemoko kumá'am, koáne ne po'i ítúkovo ke yupihóvoti ákoyea aúnnati koeku héki hokonéti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

⁴ Koati vo'oku ákoyeane yakáha'ine po'ínuhiko xâne koetíneye ítuke, enepone yuixóvoti ítúkea

uhá koeti kó'iyevoku koekúti ákoti aunáti, ene poé'ainopinoe isóneuhiko, koane ihákeopinoe vo'ókuke.

⁵ Itea konokoâtihihikomo yumópea Itukó'oviti, enepone exókopoti yonópoku uhá koeti xâne, kúteane ne ávoti ivakápu koánemaka ne ivokóvotinehiko.

⁶ Énomonemaka kutí'inoke koyuhóvoti ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus xapákuke xâne ivohíkovotine, enepone inuxópinoviti, motovâti itúkeovo xoko Itukó'oviti ópo ákotinemo hunókoku, upánini kónokea vékea pevóti inúxotike, kuteâti koeku uhá koeti xâne yara kúveu mêum.

⁷ Ye'ékone hunókoku uhá koeti koekúti. Itúkapuikopo éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hákomaka kutí kê imokoo koyêti, itea itúkapu iyukóvoti iséneu, motovâti itíki orásaum.

⁸ Yoko enepone koati nêkone ké'iyi ya uhá koêti, énomone ákoyea omótovokoko yokóvo ákoti itíkaheapu. Vo'oku enepone ákoyea omótovokoko vokóvo, ramápu'iko ákoti yumaxápu kálíhunoe koekúti mani kutí'inoke poe'aínokokoti visóneu.

⁹ Usó yákoyenoe kêtarakí koêkuti simópiti yóvokuke, ákoti kepahákapa.

¹⁰ Enepone íparaxeovike Itukó'oviti yéxone itíki itúkeke, iké'itukexa motovâti hivó'oxikoko ikéneke Kristu. Yane itimo koati únati ovoxe Itukó'oviti, éxoti ikó'itukexea íparaxeopike, enepone ákoti tópi kó'iyevoku exóneti íparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovike.

¹¹ Enepone ko'ipârati éxea koyúhoyea emo'u Itukó'oviti, konókoti itúkeovo kuteâti kouhpu'ikinovike Itukó'oviti ne koyúho. Enepone

ko'ipârati huvó'oxea po'ínuhiko xâne, konókoti itúkeovo ya xunákoke Itukó'oviti itúkea. Yane ihayú'ikokonotimo Itukó'oviti ya xoko Jesus Kristu ya uhá koeti koekúti. Yoko énomoneoxo motokêa itúkeovo hána'iti ihayú'iuti, payásoti ya uhá koêti, ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hána'iti itópoinovike ikéneke Kristu ne vékea ûti tiú'itike koekúti

¹² Itínoe ákoti omotóva ongóvo, hákonoe poe'aînoa iséneu enepo víka tiú'itike koekúti, kuteâti koeku ohone koati kótuti yúku oro'ókopitinoe. Koati simínoti hixópeovi. Hako iyipáxova kutí'iyea ákoti itukapu vékoku ne uhá koeti ûti.

¹³ Ya koêkuni poé'ainoa iséneu, yusikóne elókeyea yokóvo vo'oku kehá'ineyi Kristu, kuteâti nóvo véko kotívetike koekúti. Yane yupihóvotimakamo elókeyea yokóvo yaneko káxe koûrapu'ikeokonokumo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ne Kristu.

¹⁴ Itukapu apêti koemóke'epitinoe vo'oku héki Kristu, ako yuvâti. Koati únati kêku vo'ókuke ne êno ihayú'iuti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe.

¹⁵ Itea ako omótova itúkeovo vo'oku képeki po'ínu xâne vikínoke tiú'itike, áko'o itukovo vo'oku yoméxi, áko'o vo'oku ápeyea váhere ítike, áko'o vo'oku yopósiki yéxi koekúti xoko po'ínuhiko xâne mani ákoti omotóva yíxivoa.

¹⁶ Itea itukovo vikoti tiú'itike koekúti vo'oku héki Kristu, hako tíyo, itea ihéyu'ika Itukó'oviti koeku itúkeovo Kristu héko.

¹⁷ Vo'oku simóvone kaxena hixópeokono ûti ya tiú'iti koekúti, uti xanena Itukó'oviti. Yoko itukovo

turixóvoti xoko ûti, uti kutípoti Itukó'oviti, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípoa ne inámati ihíkauvoti ítuke Itukó'oviti?

¹⁸ Epó'oxo itukovo konokoâti vékea uti tiú'itike koekúti, uti koítovone Itukó'oviti, uti ponóvoti kixoku ítúkeovo ikéneke, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípo Itukó'oviti koánemaka ne xâne vaheréxoti ítuke?

¹⁹ Énomone ngó'ino, enepohikone xâne vekoti tiú'itike koekúti ya ahá'inoake Itukó'oviti, yusikóne kurí'okopeovo Itukó'oviti, enepone pahúkoti ápeyea uhá koeti koekúti, enepone motokeâtimaka kúveovokono, koêkumaka yuíxeovo ítúkea únatinoe koekúti.

5

Nókone ítúkea ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti

¹ Kó'oyene anéye injíko'okoake ne inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti xepákukeno, vo'oku undímaka inuxínoti ítuke Itukó'oviti, koane koati noinjoâti yaneko koitóponovo kotíveti ne Kristu, epó'oxo ngaha'ínepoatimakamo yaneko káxe kouârapu'ikeokonokumo ítúkeovo êno hána'iti ihayú'iuti.

² Itínoe inuxínoti ítuke Vúnae, enepone xanena Itukó'oviti yâko iníxinoke, enepone kuti koeti su'úso oposíkoti koyonoâti, hivá'axa koukoponeovo ikéneke Vúnae. Haina vo'oku pohu ítúkeovo ítíkovoke, hainámaka mitatahí keyêtike, itea ítíka ya usó kényeyi, kuteâtimaka ahá'inopi Itukó'oviti ítíki. Hákomaka itukóvo vo'oku ítúkeovo nemúkope tiûketi, itea ítíka vo'oku usó kényeyi ítíki ítuke Itukó'oviti.

3 Hákomaka kepayásokovo, kehá'ati itíkivo pahukoâti ne pónepike Vúnae iníxinoa ítukeke, itea itíkapa xâne motovâti hókeokono kixoku ítukeovo ya xapákuke po'ínuhiko kutípoti Jesus, enepohikone hivó'oe ikéneke Vúnae koeku iníxinoa.

4 Yoko enepo aukápapu ne Inuxínoviti koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko inuxínoti xâne ítukeke Itukó'oviti, apêtimo kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa, némoepo, ákotinemo ipúpa'ixeaku, yupihóvotimaka unáko.

Po'ínuhiko ixíko'okoake Pêturu ne hokoti Jesus

5 Kó'oyene anéyemaka injíko'okopike, itínoe inámatiko xâne. Hako kepayásokinova ne xuvé'eti ya itíke, itea tíyahiko. Énomonemaka ákoeneye ákoyea kepáyasakinapukoko, vo'oku okópa Itukó'oviti ne kapayásokovoti, itea kóseana ne ákoti kapayásakapu.

6 Hákoikopo kepayásokovo itea ikélihuxapu opékuke xunako pe'u vo'u Itukó'oviti, ínamo kapayásakapi simapúne koati kaxéna.

7 Kirí'aka Itukó'oviti ne uhá koeti yónoheixoku iséneu, vo'oku itínoe kátarae.

8 Itíkapumaka éxoti kixoku ítúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hako kutí kê imokoo koyêti, itea ítúkapu iyukóvoti ne iséneu vo'oku enepone Ndeâpu, yanáne, anéko xîririkuke ayákukuixeopinoe, kuteâti koeku líyaum ixomo ené'ixovo oposíkoti nîka, kahá'ati íkorokeopi.

9 Konókoti yokópi ya títiu kéyeyi kívivo Itukó'oviti, yexoâti ákoyea péhuxapu víki tiú'tike koekúti, itea ítúkeovo vékokunemaka po'ínuhiko ûti xoko Kristu kurivókokoxovotine xâne po'íkehiko poké'e.

¹⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone úkeaku uhá koeti seanákoti, enepone ihaxíkopitimaka ya xoko Kristu kehá'ineyi ya natíxokuke itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ákotinemo hunókoku, ikénepoke víki tiú'itike koekúti ákoti koati umó'iyea, porexópitinoemo itíkivo úsotine yoko títiu koyêti ikeneke, koane koxunákopitimo yoko koxuhévekopitinoemakamo ikéneke.

¹¹ Itúkapu énomone payasô oukeke uhá koeti koekúti ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hunókoku yútoe Pêturu

¹² Enepora kalihú koeti yúndoenopinoe, évengoa xoko Síla, enepone po'ínu úti xoko Kristu, íninjone itúkeovo koati motovâti kúveovokono ikéneke Vúnae. Yundóxinoake râ'a, ngaha'âti ngouhepekopea ne iséneu ikéneke Kristu, koane ngoyúhoinopinoe itúkeovo kaná'uti seánakovi Itukó'oviti ra yúndoenopi. Énomone yávaheixa ákoti yaukárapu ikíni.

¹³ Enepohikone xâne noívokoemaka Itukó'oviti kuteâti itínoe, enepohikone íhae pitivóko ínzaunopinoe Mbabílonea, yúhoikopinoe. Koane yúhoikopinoemaka Márku, enepone kutí ngxíone nje'éxa ikéneke Itukó'oviti.

¹⁴ Yíhaikaka, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku yúhoikeokoko úti tokopókoko úti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu, itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.

Itúkapu úhpetike isoneúti yóvoheixo, uhá ketínoe kutípoti Kristu.

Hunókokune.

Emo'u Itukó'oviti
New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851